

work has ascertained that the effectiveness of the effect of art pedagogy on a student's personality is ensured through emotional saturation of creative activity in the process of physical education and through creating preconditions for consolidating their health protection knowledge and skills, as well as acquiring experience in physical self-improvement and living a healthy lifestyle.

Key words: physical culture, student, school, art pedagogy, pedagogical means, educational and character-building process.

Стаття надійшла до редакції 14.12.2012 р.

Прийнято до друку 24.01.2013 р.

Рецензент – д. п. н., проф. Ткачова Н. О.

УДК 373.2.016:33

О. Д. Нікуліна

ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ДОСВІДУ ДІТЕЙ У ДИТСАДКУ

Завданням реформування дошкільної освіти є розвиток у дітей соціального досвіду, зокрема спрямованість навчальної діяльності дошкільників на прищеплення вмінь користуватися набутими знаннями в житті. Економічні знання дозволять дошкільникам впевнено почуватися в різних життєвих ситуаціях, спілкуватися з дорослими щодо бюджету сім'ї, його витрат та можливостей спрямовувати частину бюджету на придбання іграшок, відвідування цирку, лялькового театру, відпочинок тощо.

Батьки зацікавлені в швидкій соціалізації дітей, тому проводять з ними бесіди про доцільність придбання продуктів, одягу, іграшок, прищеплюють дітям уміння розраховуватися за покупку в магазині. Така робота є безсистемною, а відтак доцільно проводити в дитсадку системну роботу з економічного виховання, залучаючи при цьому практичний досвід дітей.

Економічне виховання дітей у дитсадку спрямоване сформувати у дошкільників інтерес до економічних знань, ознайомити їх з економічними поняттями, використовувати на практиці набуті знання в ігрових ситуаціях з метою накопичення дітьми життєвого досвіду.

Економічне виховання дошкільників, формування економічного досвіду досліджено педагогами Н. Грамою, Г. Григоренко, Р. Жадан, А. Сазоною. На наш погляд, економічне виховання повинно бути спрямованим на формування економічного досвіду дітей для подальшої орієнтації у економічній сфері життєдіяльності.

Завданням цієї статті є виявлення доцільних форм і методів формування економічного досвіду дітей на заняттях у дитсадку, аналіз змісту економічного виховання дітей.

Уміння дітей поводитися в життєвих ситуаціях, пов'язаних з економічними відносинами, найбільш ефективно відбувається на інтегрованих заняттях у дитсадку, зокрема математики і розвитку мовлення, математики і природознавства, математики і художньої праці. Вихователям дитсадку слід звертати увагу на формування економічного мислення дітей у процесі підготовки особистості до виконання соціальних норм у житті. Наявність готовності дошкільників до економічного спілкування з однолітками й дорослими свідчить про ефективність набуття ними економічного досвіду.

У процесі ігрової діяльності, спрямованої на розвиток економічної орієнтації дошкільників, останні набувають знання про соціально-економічні ситуації та соціальні норми поведінки. Доречними можуть виявитися такі ігри, як „Магазин”, „Транспорт”, „Ринок”, „Лікарня”. У процесі відтворення тих чи інших ситуацій в ігровій формі дошкільники ознайомлюються з поняттями „гроші” (паперові, металеві), „товар”, „професії”, „природні ресурси”. Економічне виховання передбачає вивчення економічних дій дітей в ігрових ситуаціях, розвиток їх особистісних якостей (наприклад щедрості, практичності).

Розглянемо різні способи набуття дошкільниками економічного досвіду на заняттях. Із поняттям „гроші” діти спочатку знайомляться в сім'ї. Батьки їм розповідають про призначення грошей, номінали паперових і металевих грошей, вказують на їх цінність, ощадливе ставлення до купюр. На заняттях з математики вихователь пропонує дітям різні завдання з метою навчання розрізняти ті чи інші купюри, монети.

Завдання. Розфарбувати ксерокси паперових купюр у відповідний до оригіналів колір.

Коли діти розфарбовують купюри, вихователь звертає їх увагу на різний розмір купюр.

Для набуття дітьми досвіду з розрахунків вихователь знайомить їх із монетами, а також навчає самостійно виготовляти паперові копії монет. Задля цього діти самостійно розфарбовують олівцем папір, під яким лежить монета.

Завдання. Розставити цінники біля товару (олівці, лінійки, зошити, альбом для малювання).

У ході виконання такого завдання діти називають, у якому магазині можна придбати альбом для малювання та кольорові олівці. Вони погоджуються, що ці предмети можна знайти у відділі канцелярських товарів. Економічне мислення вихователь розвиває в ході аналізу різних цін на товари певного вжитку, понять дорогого і дешевого товару.

На заняттях вихователь знайомить дітей із різними товарами у продовольчому, спортивному магазинах, аптеці. Проводяться бесіди про призначення різних товарів, їх якість та термін придатності.

З метою формування в дітей уміння вибирати товар вихователь може провести гру „Покупка іграшки”. Увага дітей звертається на те, що

іграшка повинна відповідати їхньому віку, бути якісною та недорогою. Під час бесіди вихователя та дітей розглядаються призначення декількох іграшок. Наприклад, іграшковою машиною можна перевозити невеликий вантаж, відтворювати автоперегони; нова лялька поповнить лялькову сім'ю дівчинки, для неї буде вибиратися ім'я, її треба познайомити із тими ляльками, які є, з нею можна грати в сім'ю, школу. У процесі гри діти вчаться чемно поводитися в магазині, поважно звертатися до продавця, який допомагає правильно вибирати іграшки за певною якістю та ціною. Така гра спрямована також на ознайомлення дітей із професією продавця.

Поняття товару доцільно пов'язати із послугами, які надаються в спеціальних майстернях (ремонт годинників, техніки, взуття, одягу). На спеціальних заняттях поняття „послуги” розширюється. Діти знайомляться з послугами, які надають учителі, лікарі, перукарі, водії, пекарі, кондитери.

Для того, щоб діти вчилися спілкуватися в ситуаціях, наближених до їхньої життєдіяльності, краще розуміти призначення послуг, вихователю доцільно провести гру „Відвідування перукарні”.

Бесіда „Навіщо людям перукарня”. Аналіз відповідей дітей свідчить про усвідомлення ними того, що люди придумали перукарню, щоб бути охайними. Обговорюються послуги, які надає сучасна перукарня. У перукарні можна зробити зачіску, стригтись. У перукарнях є спеціальні зали для дітей. У процесі гри „Відвідування перукарні”, розглядається чемна поведінка дитини в перукарні, звертається увага на економічне питання, зокрема правильний розрахунок за послуги, отримання чеку з каси. Наприкінці гри робиться висновок: за надання послуг треба платити гроші.

Вихователі, розглядаючи з дітьми поняття товару, звертають їх увагу на товари, які мають підвищений попит залежно від пори року. Наприклад, зимовий одяг, взуття, лижі, санчата. Проводиться бесіда про доцільність реклами. Для того, щоб товар зацікавив покупця і швидко продався, необхідне залучення реклами. Реклама допомагає успішно продати товар, тому вона має бути яскравою, інформативною. Реклама допомагає людям із запропонованої різноманітності товарів вибрати той, який до вподоби за якістю та ціною. Підкреслюється, що в магазині реалізується різний товар, але слід пам'ятати, що ціна товару відповідає якості. Увагу дітей вихователь звертає на ощадливе ставлення до речей, іграшок та навколишнього предметного світу, економічної витрати грошей.

Особливої уваги набуває питання: „За що і де люди можуть отримувати гроші?”. За допомогою наочності вихователь знайомить дітей із різними професіями. Їхня увага звертається на те, що всі професії потрібні та почесні. Люди будують житло, виробляють різні товари. Діти самостійно знайомляться з професіями батьків, складовими сімейного

бюджету. Одним із завдань може бути зображення предметів, про які діти мріють, бажають, щоб їх купили батьки.

У дошкільному віці діти повинні зрозуміти, що краще працює той, хто любить свою професію. На заняттях, коли діти ознайомлюються з різними професіями, вихователі потрібно їх заохочувати до вибору майбутньої професії, про яку треба більше дізнаватися та набувати знання для її опанування.

З дітьми доцільно провести бесіду про професію лікаря, підкреслити її значущість для суспільства, адже хворіють, і діти, і дорослі, а хворим обов'язково потрібна допомога лікаря. Діти беруть активну участь у бесіді про професію лікаря, адже вони добре обізнані з процедурою обстеження за допомогою фонендоскопу, знають, що незначні поранення мають бути оброблені йодом, що для лікування багатьох захворювань лікар призначає ліки. Вихователь наголошує, що лікар радить людям виконувати гігієнічні норми для того, щоб запобігти інфекціям. На прийомі лікар одягнений в уніформу, чомно спілкується з пацієнтами, співчуває хворим. Робиться висновок, що до професії лікаря треба ставитися поважно і звертатись до нього ввічливо, не боятися призначених ним процедур, бо вони корисні.

У дитсадку вихователь прищеплює дітям любов і повагу до професій шахтаря, будівника. Такі професії спрямовані на підвищення добробуту людей, покращення умов життя. Шахтарі видобувають вугілля, з якого виробляється електроенергія. Без електроенергії сучасне життя неможливе тому, що треба освітлювати приміщення. Електроенергія потрібна для роботи побутової і промислової техніки, телевізорів, телефонів.

Дошкільники бачили будівельні майданчики, тому можуть доповнити розповідь вихователя про професію будівельника, назвати спеціальну техніку, яка допомагає фахівцям цієї галузі. Наприклад, на будівельний майданчик різні матеріали привозять машини, вантажі на висоту підіймають крани.

Обговорюючи із дітьми професії людей, вихователь звертає увагу на таку важливу професію, як пекар. Із хлібом люди вживають багато страв, вважається, що хліб усьому голова.

З метою закріплення знань про професії доцільно провести гру „Відгадай, про яку професію йдеться?” Для такої гри потрібні картки із зображенням людей різних професій з відповідними знаряддями праці.

З метою зростання свідомості дітей про навколишній світ, вихователь у бесіді звертає їх увагу на те, що в результаті праці людей постає рукотворний світ. Матеріали, з яких виготовляються предмети, надає природа. Наприклад, стіл, стільці роблять із деревини. Вихователь знайомить дітей із поняттям „природні ресурси”. Діти дізнаються про те, що природні ресурси – це вода, земля, рослини. Природа є екологічним будинком для людини. Розглядаються природні багатства, до яких належать сонячне тепло, чисте повітря, водні простори, поля, ліси.

Окремо розглядаються ресурси моря (риба, краби), лісу (гриби, ягоди). У процесі ігор діти знайомляться із корисними для людей лікувальними травами і роблять висновок про те, що природа годує та лікує людей.

Вихователь, ознайомлюючи дітей з природними ресурсами, підкреслює, що вони вичерпні, тому необхідно ставитися до них дбайливо. Дітям рекомендується заощаджувати електроенергію (вимикати світло, коли виходиш з кімнати), воду (міцно закривати кран), дбайливо ставитися до речей, не ламати дерев. За допомогою художнього слова вихователь прищеплює дітям любов до природного і предметного світу. На заняттях у дитсадку дітям загадуються загадки, читаються вірші, дітей вчать доречно використовувати в мові прислів'я.

Наведемо приклади загадок: „Літом одягається, а на зиму одержі цурається”, „В лісі вирізана, гладенько витесана, співає, заливається, як називається?”

На заняттях діти дізнаються про те, що з деревини робиться папір. Без паперу сучасна людина не уявляє собі життя, бо всі знання записуються у книгах, журналах, а новини в газетах. „Книжка – маленьке віконце, а через нього весь світ видно”.

У дошкільників важливо сформувати дбайливе ставлення до дерев – частини живої природи. Вихователь може порадити дітям вибрати улюблене дерево біля дому або в парку. За допомогою дорослих діти дізнаються про вид дерева, спостерігають за його ростом, малюють його, завжди пам'ятають і дбають про нього.

Навесні вихователь пропонує дітям намалювати улюблені дерева, розповісти про те, як і коли розпускалися бруньки, якої форми листя. Восени діти збирають листя різних порід дерев у букети і прикрашають ними дитсадок, свої оселі. Взимку із паличок діти викладають дерева, порівнюють плоди різних дерев.

Доцільно поговорити з дітьми про те, що люди свої потреби в продуктах задовольняють вирощуванням рослин та полях, городах, теплицях. Після бесіди діти роблять висновки, що водні, земельні, рослинні ресурси є багатством держави.

На заняттях у дитсадку систематична робота вихователя з формування економічного досвіду дітей обумовлює конкретні результати щодо розвитку в них інтересу до економічних знань, набуття правильної поведінки в економічних ситуаціях життєдіяльності, розуміння того, що ціна товару залежить від кількості та якості праці, виконаної людьми. У процесі ознайомлення дітей із природним і предметним світом вихователю потрібно досягти розуміння ними необхідності зберігати природні ресурси, бути економними, ощадливо користуватися речами побуту.

Список використаної літератури

1. Григоренко Г. Виховуємо бережливість / Г. Григоренко, Р. Жадан // Дошк. виховання. – 2009. – №12. – С. 8 – 11. **2. Зуєва С.**

Дієво-практична гра „Гроші з неба не падають” / С. Зуєва, В. Шкуренко // Початк. школа. – 2012. – №6. – С. 20 – 22 **3. Народ** скаже – як зав’яже: Укр. нар. прислів’я, приказки, загадки, скоромовки / Упоряд. та передм. Н. Шумади. – К.: Веселка, 1985. – 173 с. **4. Формування** первинного економічного досвіду дошкільників: Навчально-методичний посібник / За ред. А. Сазонової; авт. кол.: А. Сазонова, Е. Кладієва, Т. Михайліченко. – Луганськ: СПД Резніков В. С., 2009. – 208 с.

Нікуліна О. Д. Формування економічного досвіду дітей у дитсадку

У статті розглянуто методи й прийоми розвитку в дітей інтересу до економіки, оволодіння ними економічними знаннями, термінологією, використання її в мовленнєвій практиці, приділяється увага формуванню впевненої поведінки в економічних стосунках у житті. Запропоновано навчальні завдання та ігрові ситуації для ознайомлення дітей з економічними поняттями: „потреба”, „гроші”, „ціна”, „товар”, „послуги”, „купівля”, „продаж”, „реклама”, „бюджет”, „професії”, „природні ресурси”, „предметний світ”. Зазначено рекомендації щодо виховання в дітей дбайливого ставлення до природніх ресурсів, речей, якими вони користуються.

Ключові слова: економічне виховання, економічний досвід, економічні знання, економічне споживання.

Нікуліна А. Д. Формирование экономического опыта детей в детском саду

В статье рассмотрены методы и приемы развития у детей интереса к экономике, овладению экономическими знаниями, терминологией, использование её в речевой практике, внимание обращается на формирование уверенного поведения в экономических взаимоотношениях в жизни. Предложены учебные задания и игровые ситуации для ознакомления детей с экономическими понятиями: „потребность”, „деньги”, „цена”, „товар”, „услуги”, „покупка”, „продажа”, „реклама”, „бюджет”, „профессии”, „природные ресурсы” и „предметный мир”. Представлены рекомендации по воспитанию у детей бережливого отношения к природным ресурсам, предметам, которыми они пользуются.

Ключевые слова: экономическое воспитание, экономический опыт, экономические знания, экономное потребление.

Nikulina O. D. Forming of Economic Experience of Children in Kindergarten

The article considers the methods and the methods of development of children’s interest to the economy, mastering of economic knowledge, terminology, its usage in speech practice, attention is drawn to the formation of the confident behaviour in the economic relations in life. Educational tasks

and playing situations are offered for the acquaintance of children with economic concepts: „necessity”, „money”, „price”, „commodity”, „services”, „purchase”, „sale”, „advertisement”, „budget”, „professions”, „natural resources” and „subject world”. Presented the recommendations on the education of the children of economical attitude to natural resources, subjects, which they are using.

Key words: economic education, economic experience, economic knowledge, economy consumption.

Стаття надійшла до редакції 09.01.2013 р.

Прийнято до друку 24.01.2013 р.

Рецензент – д. п. н., проф., акад. МАНПО Чиж О. Н.

УДК 613.955:371.

Є. Е. Перський, І. М. Бандуров

ВІКОВІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ ДО ЗДОРОВ'Я У ШКОЛЯРІВ

Розвиток і вдосконалення культури сім'ї та школи є одним з важливих напрямків зміцнення здоров'я і формування культури здоров'я дітей в різні періоди їх розвитку. В цей час формується розуміння значення фізичної активності, раціонального харчування, здорового способу життя та цінності здоров'я свого та оточуючих як найвищого пріоритету.

Протягом багатовікової історії людства за всіх суспільно-економічних формацій проблеми здоров'я посідали важливе місце в соціальному, економічному та культурному житті суспільства і були тісно пов'язані з розвитком суспільного виробництва й формуванням суспільного буття [1].

Сучасними психологами і педагогами вивчаються умови, найбільш сприятливі для цілісного розвитку дитини як особистості, формування її здоров'я, значна увага приділяється питанням дотримання підростаючим поколінням здорового способу життя. Водночас залишається недостатньо розробленою і вивченою проблема формування мотивації у школярів ціннісного ставлення до власного здоров'я. Адже зовсім не випадково ВООЗ вважає здоров'я одним з найголовніших прав людини та визначає його як стан повного фізичного, психічного та соціального благополуччя, а не тільки відсутність хвороби чи фізичних дефектів [1]. Очевидним є той факт, що лише в такому випадку можна говорити про гармонійний розвиток індивіда.

Формування потенціалу здоров'я високого рівня у дітей відбувається за активної участі, в першу чергу, батьків і школи [4]. Тому